

Аналіз стану підприємств паливно-енергетичного комплексу України

Коваленко Є.В., асистент, **Часник Ю.М.**, студентка
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Енергетика – це галузь господарства, котра охоплює енергетичні ресурси, добування, перетворення, передачу і використання різноманітних видів енергії.

Паливно-енергетичний комплекс України (ПЕК) – це технологічно складна, територіально розгалужена система з видобування, виробництва та транспортування паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР), що поєднує потужну електроенергетичну систему, систему тепlopостачання, вугільну, ядерну, газону, нафтову і нафтопереробну промисловості.

Призначенням ПЕК є забезпечення економіки та соціальної сфери країни основними видами кінцевих енергоносіїв – електричною та тепловою енергією, природним газом, моторними та котельно-пічними видами палива, а також сировинними ресурсами для потреб хімічної, нафто- та вуглехімічної, металургійної промисловості – коксівним вугіллям, продуктами нафто- і газопереробки.

Загальна потужність електрогенеруючих станцій у 2011 р. становить 52,0 млн. кВт, з яких потужність теплових електростанцій (ТЕС) та теплоелектроцентралей (ТЕЦ) становить 57,8%, атомних електростанцій (АЕС) – 26,0 %, гідроелектростанцій (ГЕС) та гідроакумуючих (ГАЕС)- 9,1%, блок-станцій та інших джерел – 6,5%.

Основою електроенергетики країни є Об'єднана енергетична система (ОЕС) України, яка здійснює централізоване електрозабезпечення внутрішніх споживачів, взаємодіє з енергосистемами суміжних країн, забезпечує експорт, імпорт і транзит електроенергії.

Загальна довжина ліній електропередач (ЛЕП) напругою 220-750 кВ – 22,3 тис. км, кількість електропідстанцій – 131. Розподільчі електричні мережі налічують близько 1 млн. км повітряних і кабельних ЛЕП напругою 0,4 – 150 кВ, близько 200 тис.од. трансформаторних підстанцій загальною потужністю 200 тис. мВт.

Оперативно-технологічне управління ОЕС, режимами енергосистем здійснює ДП НЕК «Укренерго».

Нині понад 92% енергоблоків ТЕС відпрацювали свій розрахунковий ресурс (100 тис. годин), з яких майже 64% енергоблоків перетнули визнану у світовій енергетичній практиці межу граничного ресурсу та межу фізичного зносу (відповідно 170 тис. та 200 тис. годин) і потребують модернізації або заміни. Зазначені чинники призводять до перевитрат палива при виробництві електроенергії.

Встановлена потужність ГЕС та ГАЕС становить 4,7 млн.кВт.

На чотирьох АЕС працює 15 енергоблоків, які відпрацювали 54,2 % терміну експлуатації, передбаченого вихідними проектами. Лише Запорізька АЕС має власне сховище відпрацьованого ядерного палива.

Величина технологічних витрат електричної енергії у 2011 р. склала 25,035 млрд кВт/год, або 14,7 % від загального обсягу надходження електроенергії в мережу. Нині відсоток витрат електроенергії на її транспортування в 1,6 раз перевищує рівень 1990 р., та у 2-2,5 раз більше, ніж у державах з розвинутою економікою.

Система теплопостачання в Україні є досить розвинутою. За останнє десятиріччя теплоспоживання скоротилося на 45%, переважно через скорочення обсягів матеріального виробництва. Структура теплоспоживання на сьогодні це: промисловість – 35,4%, житлово-комунальний сектор – 43,7%, інші сектори економіки – 20,9%.

У країні працює близько 250 ТЕЦ, з них понад 200 – це дрібні відомчі промислові установки, які забезпечують 23% від загального виробництва тепла. Основним паливом для ТЕЦ є природний газ (76-80%), використовуються також мазут (15-18%) і вугілля (5-6%).

Обладнання на більшості ТЕЦ застаріле, не відповідає сучасним екологічним вимогам і нормативам, потребує реконструкції, модернізації або повної заміни. У тепловому господарстві країни діє понад 100 тис. котельень різного призначення. Переважну більшість з них становлять дрібні промислові чи опалювальні автономні котельні, стан обладнання яких є переважно незадовільним, більшість цих котельень потребує реконструкції із заміною основного устаткування. Котельні забезпечують понад 60% від загального виробництва тепла. Основним паливом для котельень є природний газ (52-58%). Частка рідкого палива становить 12-15%, вугілля – 27-36%. Значний обсяг теплоти виробляють індивідуальні (поквартирні) генератори (газові, рідинні, твердо-паливні котли, побутові печі тощо).

Таким, чином, у діючій системі управління енергетичною промисловістю стратегічною метою обрано збереження Україною ролі транзитної держави нафти і газу. Проте, на нашу думку, така стратегічна мета не є ефективною в розрізі досягнення енергетичної безпеки та незалежності України.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 99-100.